

PHAN VĂN TUẤN, NGUYỄN THỊ LAM (ĐỒNG CHỦ BIÊN),
NGUYỄN KHÁNH LY, PHẠM THỊ THUYẾT HỒNG, NGUYỄN VĂN SANG,
LÊ THỊ THANH HIẾU, NGUYỄN THỊ THANH HẢI

THỰC HIỆN CÔNG BẰNG XÃ HỘI TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG ĐỊNH HƯỚNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

(Sách chuyên khảo)

NHÀ XUẤT BẢN NGHỆ AN

**THỰC HIỆN CÔNG BẰNG XÃ HỘI
TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG
ĐỊNH HƯỚNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA
Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

- Sách chuyên khảo -

PHAN VĂN TUẤN, NGUYỄN THỊ LAM (ĐỒNG CHỦ BIÊN),
NGUYỄN KHÁNH LY, PHẠM THỊ THÚY HỒNG, NGUYỄN VĂN SANG,
LÊ THỊ THANH HIẾU, NGUYỄN THỊ THANH HẢI

**THỰC HIỆN CÔNG BẰNG XÃ HỘI
TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG
ĐỊNH HƯỚNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA
Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

- Sách chuyên khảo -

NHÀ XUẤT BẢN NGHỆ AN

LỜI NÓI ĐẦU

Hiện nay, xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế đang ngày càng lan tỏa. Sức ảnh hưởng của nó đang đặt ra cho mọi quốc gia, lãnh thổ những cơ hội lẫn những thách thức, nhất là với một nước đang phát triển như Việt Nam. Trong tình hình đó, để tồn tại và phát triển thì kinh tế thị trường là phương tiện chung mà cuối cùng tất cả các quốc gia, dân tộc đều phải sử dụng, trong đó có Việt Nam.

Việt Nam đã chính thức phát triển kinh tế thị trường được gần 40 năm và đã đạt được những thành tựu quan trọng, làm cho nước ta mang một màu sắc mới. Thực tế đã chứng minh, việc chuyển đổi đó là phù hợp quy luật khách quan. Kinh tế thị trường là phương tiện cần thiết để xây dựng chủ nghĩa xã hội, tuy nhiên, đây là mục tiêu không dễ dàng thực hiện, lại càng không thể hoàn thành trong thời gian ngắn. Hơn nữa, kinh tế thị trường còn có mặt trái của nó. Những tác động mặt trái của kinh tế thị trường kết hợp với những yếu kém trong công tác quản lý, nhất là quản lý vĩ mô nền kinh tế, đang đặt ra cho người làm công tác lý luận và tổ chức thực tiễn nhiều câu hỏi cần được giải đáp thấu đáo về mặt lý luận, trong đó có vấn đề: Có thể thực hiện công bằng xã hội trong nền kinh tế thị trường được không?

= 5 =

Công bằng xã hội là khát vọng từ bao đời nay của nhân dân ta và cũng là một trong những mục tiêu xuyên suốt của sự nghiệp cách mạng của Đảng ta. Trong thời đại ngày nay, công bằng xã hội trở thành mục tiêu của sự phát triển bền vững mà các quốc gia trên thế giới mong muốn đạt tới. Tuy nhiên, trên thực tế, không phải nước nào cũng có thể làm được điều này.

Mặc dù đây không phải là vấn đề mới, nhưng do tầm quan trọng của nó mà các nhà khoa học hết sức quan tâm và trao đổi những quan điểm của mình trong việc nhìn nhận và đánh giá những vấn đề công bằng trong kinh tế thị trường thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở nước ta. Vì những lý do trên mà chúng tôi đã biên soạn cuốn sách *Thực hiện công bằng xã hội trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay*.

Mặc dù đã rất cố gắng nhưng chắc chắn cuốn sách không tránh khỏi những hạn chế, thiếu sót. Với tinh thần cầu thị, nhóm tác giả hoan nghênh mọi ý kiến đóng góp để lần tái bản sau, cuốn sách được hoàn thiện hơn.

Trân trọng!

Nghệ An, tháng 2 năm 2024

NHÓM TÁC GIẢ

= 6 =

MỤC LỤC

- Lời nói đầu.....	5
--------------------	---

Chương 1

CÔNG BẰNG XÃ HỘI VÀ KINH TẾ THỊ TRƯỜNG - MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN

1.1. Quan niệm về công bằng xã hội.....	7
1.1.1. Quan điểm của triết học Mác về công bằng xã hội	7
1.1.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về công bằng xã hội.....	13
1.1.3. Quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về công bằng xã hội	18
1.1.4. Một số quan điểm hiện đại về công bằng xã hội ..	21
1.1.5. Khái niệm, đặc trưng, bản chất của công bằng xã hội	28
1.1.6. Vai trò và nội dung của công bằng xã hội	33
1.2. Kinh tế thị trường là sản phẩm văn minh của nhân loại ...	40
1.2.1. Khái niệm và đặc trưng chung của kinh tế thị trường ...	40
1.2.2. Bản chất của kinh tế thị trường	43
1.2.3. Mặt trái của kinh tế thị trường	47

= 148 =

1.3. Một số mô hình kinh tế thị trường và kinh tế phi thị trường	48
1.3.1. Mô hình kinh tế thị trường tự do.....	48
1.3.2. Mô hình kinh tế thị trường xã hội	50
1.3.3. Mô hình kinh tế thị trường - xã hội ở Cộng hòa Liên bang Đức.....	53
1.3.4. Mô hình kinh tế kế hoạch hóa tập trung phi thị trường ở Liên Xô.....	57
1.3.5. Mô hình kinh tế tập trung quan liêu bao cấp ở Việt Nam	60
1.3.6. Một số nhận xét khái quát về quá trình phát triển của kinh tế thị trường thông qua những mô hình cơ bản	63

Chương 2

VẤN ĐỀ CÔNG BẰNG XÃ HỘI TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG ĐỊNH HƯỚNG CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

2.1. Phát triển kinh tế thị trường trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam	65
2.1.1. Tính tất yếu khách quan của việc phát triển kinh tế thị trường ở Việt Nam	65
2.1.2. Tính đặc thù của kinh tế thị trường ở Việt Nam ...	72
2.2. Công bằng xã hội thể hiện trong từng bước đi của nền kinh tế thị trường ở Việt Nam	86

2.3. Tình hình thực hiện công bằng xã hội trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa	93
2.3.1. Những kết quả chủ yếu	93
2.3.2. Một số tồn tại, hạn chế	98

Chương 3

MỘT SỐ GIẢI PHÁP GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ CÔNG BẰNG XÃ HỘI TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG Ở VIỆT NAM

3.1. Tiếp tục hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, tạo điều kiện, môi trường thực hiện công bằng xã hội	101
3.1.1. Xóa bỏ cơ chế tập trung quan liêu bao cấp về tiếp cận các nguồn lực phát triển và thành quả phát triển	101
3.1.2. Tiếp tục hoàn thiện chế độ sở hữu, phát triển các thành phần kinh tế, các loại hình doanh nghiệp ...	102
3.1.3. Phát triển đồng bộ các loại thị trường, hình thành đầy đủ các yếu tố của kinh tế thị trường	105
3.2. Thực hiện tốt các chính sách kinh tế, văn hóa, xã hội gắn với công bằng xã hội	107
3.2.1. Hoàn thiện hệ thống chính sách kinh tế đảm bảo thực hiện công bằng xã hội	109
3.2.2. Hoàn thiện hệ thống chính xã hội đảm bảo thực hiện công bằng xã hội	116

= 150 =

3.3. Phát huy vai trò của hệ thống chính trị trong việc thực hiện công bằng xã hội	126
3.3.1. Nâng cao vai trò lãnh đạo của Đảng trong việc thực hiện công bằng xã hội	126
3.3.2. Phát huy vai trò quản lý của Nhà nước trong việc thực hiện công bằng xã hội	129
3.3.3. Phát huy vai trò của các tổ chức kinh tế - xã hội trong thực hiện công bằng xã hội.....	133
3.4. Nâng cao nhận thức của người dân trong việc thực hiện công bằng xã hội	134
- Kết luận.....	136
- Danh mục tài liệu tham khảo	139

NHÀ XUẤT BẢN NGHỆ AN

37B - Lê Hồng Phong - TP. Vinh - Nghệ An

Giám đốc - Tổng Biên tập: 0238.3844748 - 0983.524134

Văn phòng: 0238.3840560

Email: nxbnghean@gmail.com

**THỰC HIỆN CÔNG BẰNG XÃ HỘI
TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG
ĐỊNH HƯỚNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA
Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

- Sách chuyên khảo -

Chịu trách nhiệm xuất bản và nội dung

Giám đốc - Tổng Biên tập: **ThS. Bùi Thị Ngọc**

Biên tập:

ThS. Bùi Thị Ngọc

Bìa:

Phương Thảo

Trình bày:

Mai Hồng

Sửa bản in:

Thanh Yên

Đôi tác liên kết:

Bà Nguyễn Khánh Ly

Trường Đại học Kinh tế Nghệ An

ISBN: 978-604-376-583-0

In 200 cuốn, khổ 14,5x20,5m tại Công ty TNHH in Hoà Nhơn,
số 6/6 Lê Khôi, Quang Trung, TP. Vinh, Nghệ An.

Chấp nhận đăng ký XB số: 869-2024/CXBIPH/1-11/NA.

Quyết định xuất bản số: 43/QĐ-NXBNA, cấp ngày 26/3/2024.

In xong và nộp lưu chiểu quý II năm 2024